

Zaak-Demjanjuk roept onbehagen op

Duitse kranten maken balans op van 18 maanden durende proces

Achtergrond - 13 mei 2011 - Auteur: Redactie Duitslandweb

John Demjanjuk is “vrijgelaten, maar niet vrijgesproken”, zoals Spiegel Online kopt. Het proces is ten einde, de Duitse kranten maken de balans op. De noodzaak van het proces, de afloop, de vrijlating – het roept allemaal in meer of mindere mate een “gevoel van onbehagen” op.

Hij stond onderaan in de militaire rangorde – maar wel in vernietigingskamp Sobibor. Zo probeert dagblad Frankfurter Allgemeine Zeitung het proces tegen de nu 91-jarige Demjanjuk te duiden. Na 93 procesdagen verspreid over achttien maanden in het Landesgericht in München is de Oekraïner deze week tot vijf jaar gevangenisstraf veroordeeld – en wegens zijn ouderdom per direct vrijgelaten.

In de jaren zestig zijn bewaarders uit Sobibor nog vrijgesproken, schrijft de FAZ. De bewijslast bleek vaak moeilijk, bovendien werden ze vaak ontzien omdat ze nu eenmaal bevelen opvolgden. Maar ook degenen die de bevelen gaven, zijn er in het verleden vaak met milde straffen vanaf gekomen. Wellicht is Demjanjuk daarom juist zo verbeten aangepakt, suggereert de FAZ: om te boeten, ook voor al die anderen.

Spiegel Online komt tot dezelfde conclusie, maar plaatst ook de opmerking: in dat geval komt dit oordeel te laat. De veroordeling van “deze zieke, oude man” verandert niets meer aan “het verzaken van justitie” in het verleden. “Het is in alle opzichten de epiloog van een beschamende geschiedenis.”

Showproces

Dezelfde commentator is lovend over de wijze waarop de rechtbank heeft voorkomen van de zaak een showproces te maken. Er is geduldig rekening gehouden met zijn slechte gezondheid, hij heeft twee advocaten ter beschikking gekregen en de rechter is doorgaans zeer terughoudend opgetreden.

Onbehaaglijk blijft volgens Spiegel Online anderzijds de suggestie dat de rechtbank met de aanklagers sympathiseerde. De veroordeling van Demjanjuk leek bij voorbaat vast te staan. Dat de rechters na het afsluitende, vijf dagen durende pleidooi van de verdediger na één dag met hun uitspraak kwamen, is daarvan volgens de commentator het meest in het oog springende teken. Maar

dat alleen al de indruk van partijdigheid kan ontstaan, “werpt een smet op dit proces”.

Persoonlijke betrokkenheid

Tot slot blijken vooral de nabestaanden en deels Nederlandse overlevenden die als nevenklagers in het proces optraden, ontevreden over de vrijlating van Demjanjuk. Charlotte Knobloch, de vroegere presidente van de Centrale Raad van de Joden in Duitsland, legt daarentegen de nadruk op de veroordeling van Demjanjuk – de eerste keer dat iemand is veroordeeld voor nazimisdaden zonder dat zijn precieze persoonlijke betrokkenheid erbij is opgehelderd. Knobloch noemde de uitspraak een “teken van het functioneren van de Duitse rechtsstaat”.

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/artikel/290/zaak-demjanjuk-roept-onbehagen-op>